

Rolnummer 4330
Arrest nr. 7/2011 van 27 januari 2011

ARREST

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 173, 3° en 4°, 200, 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen (IV) (wijzigingen van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie), ingesteld door de nv « Base » en anderen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Bossuyt en R. Henneuse, de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey en P. Nihoul, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, emeritus voorzitter M. Melchior, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. Onderwerp van het beroep en rechtspleging

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 6 november 2007 ter post aangeteekende brief en ter griffie is ingekomen op 8 november 2007, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 173, 3° en 4°, 200, 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen (IV) (wijzigingen van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie), bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 8 mei 2007, derde editie, door de nv « Base », met maatschappelijke zetel te 1200 Brussel, Neerveldstraat 105, de nv « Euphony Benelux », met maatschappelijke zetel te 2000 Antwerpen, Ankerrui 9, de nv « Mobistar », met maatschappelijke zetel te 1140 Brussel, Kolonel Bourgstraat 149, de nv « Uninet International », met maatschappelijke zetel te 1800 Vilvoorde, Medialaan 50, de nv « T2 Belgium », met maatschappelijke zetel te 1780 Wemmel, Koningin Astridlaan 166, en de nv « KPN Belgium », met maatschappelijke zetel te 1780 Wemmel, Koningin Astridlaan 166.

Bij het arrest nr. 131/2008 van 1 september 2008 heeft het Hof een prejudiciële vraag gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Unie, dat erop heeft geantwoord bij arrest van 6 oktober 2010 in de zaak C-389/08.

Bij beschikking van 9 november 2010 heeft het Hof de dag van de terechtzitting bepaald op 1 december 2010, na de partijen te hebben uitgenodigd, in een uiterlijk op 24 november 2010 in te dienen aanvullende memorie, waarvan ze een kopie laten toekomen aan de andere partijen binnen dezelfde termijn, hun eventuele opmerkingen te formuleren naar aanleiding van de arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 6 oktober 2010 in de zaken C-389/08 en C-222/08.

Aanvullende memories zijn ingediend door :

- de Ministerraad;
- de verzoekende partijen.

Op de openbare terechtzitting van 1 december 2010 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. D. Arts en Mr. T. De Cordier, advocaten bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partijen nv « KPN Group Belgium » (voorheen de nv « Base »), nv « Euphony Benelux » en nv « Mobistar »;
 - . Mr. J. Roets *loco* Mr. F. Vandendriessche, advocaten bij de balie te Brussel, voor de nv « Belgacom » en de nv « Scarlet Belgium » (voorheen de nv « Uninet International »);
 - . Mr. S. Depré en Mr. K. Man, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers A. Alen en J.-P. Moerman verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- heeft Mr. J. Roets verklaard dat de nv « Scarlet Belgium » (voorheen de nv « Uninet International »), overgenomen door de nv « Belgacom », beslist had afstand te doen van haar beroep tot vernietiging;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van voormelde bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. In rechte

- A -

Ten aanzien van de middelen die zijn afgeleid uit de schending van het grondwettelijk beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, die door de partijen worden aangevoerd ter ondersteuning van hun verzoekschrift

Standpunt van de verzoekende partijen

A.1. De verzoekende partijen zijn allen actief in de sector van de telecommunicatie en komen in aanmerking als aanbieders van de universele dienstverlening inzake telecommunicatie overeenkomstig de richtlijn 2002/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 « inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische-communicatienetwerken en –diensten (Universeledienstrichtlijn) ».

Anders dan wat geldt voor het sociale element van de universele dienst, moeten de overige elementen van de universele dienst (aansluiting op een vaste locatie op het openbare telefoonnetwerk alsook toegang tot openbare telefoondiensten op een vaste locatie; telefooninlichtingsdiensten en telefoongidsen; terbeschikkingstelling van openbare betaaltelefoons en bijzondere maatregelen voor personen met een handicap) niet door alle operatoren worden aangeboden, maar enkel door operatoren die door de Koning werden aangewezen volgens één van de twee procedures die in de wet van 13 juni 2005 « betreffende de elektronische communicatie » (hierna : de Wet Elektronische Communicatie) worden beschreven.

Er wordt voorzien in een vergoedingsmechanisme voor de vervulling van de verschillende verplichtingen inzake universele dienst, dat verschilt naargelang het gaat om het sociale element van de universele dienst, dan wel één van de overige elementen ervan. Bij de vaststelling van de verschuldigde vergoedingen dient rekening te worden gehouden met het feit of de kosten bij het aanbieden van de universele dienst een « onredelijke last » uitmaken. Er wordt een universeledienstenfonds opgericht dat tot doel heeft de aanbieders van de overige elementen van de universele dienst te vergoeden en waaraan alle operatoren moeten bijdragen volgens een bijzondere berekeningsformule.

A.2.1. Het eerste middel is gericht tegen de artikelen 173, 3°, 200, 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen (IV) en wordt afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Die bepalingen zouden zijn geschonden om drie redenen.

Allereerst is het de federale wetgever - en niet het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie (BIPT) - die de « onredelijke last » van de nv « Belgacom » vaststelt in de artikelen 202 en 203, terwijl dat voor de andere aanbieders van de universele dienst wel degelijk het BIPT is, waardoor de vaststelling van de « onredelijke last » van de nv « Belgacom » uitsluitend kan worden bestreden voor het Grondwettelijk Hof, dat die vaststelling slechts kan vernietigen, terwijl de vaststelling van een dergelijke last voor de andere aanbieders moet worden betwist voor het Hof van Beroep te Brussel, dat zijn eigen beslissing inzake de vaststelling van de « onredelijke last » in de plaats kan stellen. De waarborgen die door de onderscheiden rechtsmiddelen worden geboden zijn dermate verschillend dat de bestreden maatregel discriminerend is.

Vervolgens heeft de wetgever zich voor de vaststelling van de « onredelijke last » van de nv « Belgacom » gebaseerd op de berekeningen van haar kosten in het besluit van de Raad van het BIPT van 17 mei 2005 « betreffende de voorlopige raming van de nettokosten van de universele dienst voor het jaar 2003 », het zogenaamde « Nettokostenbesluit ». Die berekeningen zijn gemaakt aan de hand van de boekhouding van de nv « Belgacom » uit 2001, terwijl het BIPT zich bij de berekening van de « onredelijke last » van de verzoekende partijen zou baseren op de actuele cijfers, temeer daar zij die kosten voor diezelfde periode niet zouden kunnen bewijzen vermits zij slechts sinds 2005 het sociale element van de universele dienst moeten aanbieden.

Tot slot kan de vaststelling van de « onredelijke last » van de nv « Belgacom » slechts worden herzien door middel van een wetgevend optreden, aangezien die vaststelling is gedaan door de wetgever, terwijl die vaststelling voor de andere aanbieders eenvoudig en te allen tijde kan worden herzien door het BIPT, zonder wetgevend optreden.

A.2.2. De verzoekende partijen laten gelden dat de argumentatie die het Hof in het arrest nr. 53/2006 ertoe bracht te oordelen dat de nv « Belgacom », inzake onroerende voorheffing vrijgesteld, anders kon worden behandeld dan de andere operatoren omdat die onderneming desijds de enige was die de universele dienst moest verlenen, thans niet meer opgaat, vermits alle operatoren verplicht zijn het sociale element van de universele dienst aan te bieden en zij kunnen worden aangewezen als aanbieder van een of meer andere elementen van de universele dienst.

A.2.3. Het aangeklaagde verschil in behandeling is volgens de verzoekende partijen niet objectief en redelijk verantwoord.

De met het eerste middel bestreden bepalingen streven geen geoorloofd doel na. Meer nog, uit de parlementaire voorbereiding kan het nagestreefde doel niet worden afgeleid, zodat het gemaakte onderscheid per definitie niet aanvaardbaar zou zijn. De enige toelichting die is te vinden verduidelijkt misschien wel waarom de bestreden artikelen 202 en 203 werden ingevoerd, maar niet waarom de verzoekende partijen worden gediscrimineerd tegenover de nv « Belgacom ». Zij zien ook niet in hoe het verschil in behandeling enig doel van algemeen of openbaar belang zou kunnen dienen.

Bovendien is volgens die partijen het verschil in behandeling onevenredig met het beoogde doel.

Bij afwezigheid van enig doel, staan de genomen maatregelen per definitie niet in evenredigheid tot het doel. Tevens staat vast dat de verzoekende partijen een onevenredig nadeel lijden. De nv « Belgacom » kan vandaag immers op basis van een berekening van haar nettokosten uit 2001 aanspraak maken op vergoedingen vanwege de verzoekende partijen, terwijl er vandaag de dag, op basis van de actuele cijfers, misschien niet eens meer een « onredelijke last » zou zijn, in welk geval zij geen compensaties verschuldigd zouden zijn. Diverse kosten van de nv « Belgacom » zijn onder meer door de inwerkingtreding van de wet betreffende de elektronische communicatie verminderd, zoals de kosten voor het beheer van de databank voor sociale tarieven, de kosten voor de controle ter zake die wordt uitgevoerd door het BIPT, en niet meer door de nv « Belgacom », de kosten voor openbare telefooncellen, die in aantal sterk verminderd zijn, en de kosten van het beheer van koperlijnen in het aansluitnet.

Een ander ernstig nadeel bestaat in de beperkte draagwijdte van het rechtsmiddel dat tegen de artikelen 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 kan worden aangewend, terwijl tegen beslissingen van het BIPT een beroep met volle rechtsmacht kan worden ingesteld bij het Hof van Beroep te Brussel.

Tot slot is ook het feit dat een herziening van de vaststelling van de beweerde « onredelijke last » van de nv « Belgacom » uitsluitend bij wet mogelijk is, een onevenredig gevolg van de maatregel.

A.2.4. In hun memorie van antwoord gaan die partijen ook dieper in op de draagwijdte van de artikelen 12 en 13 van de Univesledienstrichtlijn, waaruit zou voortvloeien dat het financieringsmechanisme slechts kan worden toegepast op het ogenblik dat de nationale regelgevende instantie van oordeel is dat het aanbieden van een element van de universele dienst een « onredelijke last » zou kunnen uitmaken voor één welbepaalde onderneming, waarna zij *in concreto*, op grond van een berekening van de nettokosten, voor die onderneming moet nagaan of het aanbieden van dat element een « onredelijke last » uitmaakt. Daaruit volgt dan ook dat de wetgever in de artikelen 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 ten onrechte *in abstracto* zou hebben vastgesteld dat de nettokosten voor het aanbieden van de universele dienst een « onredelijke last » uitmaken die recht geeft op vergoeding, ook als *in concreto* zou blijken dat er geen « onredelijke last » is. Zij herhalen dat de

voormelde bepalingen op maat van de nv « Belgacom » zijn gesneden en dat elke andersluidende interpretatie ingaat tegen de tekst zelf van die bepalingen. Het getuigt van weinig ernst te stellen dat op verzoek van de nv « Belgacom » en uitsluitend op basis van cijfers van die onderneming, een algemene en abstracte beoordeling van de onredelijkheid van de last van alle operatoren zou zijn gemaakt. In die interpretatie zouden de artikelen 74, voorlaatste lid, en 45bis van de bijlage bij de Wet Elektronische Communicatie geen enkele functie hebben. De enige logische verklaring voor de invoering van artikel 202 is dat die bepaling alleen voor de nv « Belgacom » vaststelt dat de nettokosten een « onredelijke last » uitmaken. De overige operatoren zullen een verzoek tot berekening van hun nettokosten bij het BIPT moeten indienen, dat die kosten zal berekenen aan de hand van de beide voormelde bepalingen en enkel indien het BIPT *in concreto* tot de vaststelling komt dat zij een « onredelijke last » uitmaken, heeft de desbetreffende operator recht op een vergoeding. Alleen die interpretatie is richtlijnconform.

A.3. Het tweede middel, dat is gericht tegen de artikelen 173, 4°, en 200 van de wet van 25 april 2007, is afgeleid uit de schending van de artikelen 170 en 172 van de Grondwet, doordat de essentiële elementen van de door de verzoekende partijen te betalen compensaties, die een belasting uitmaken, worden vastgesteld door de uitvoerende macht (het BIPT), terwijl voor het verschil in behandeling met de andere belastingplichtigen, voor wie de essentiële elementen van een belasting wel door de wetgever worden vastgesteld, geen verantwoordiging bestaat.

De te betalen compensaties die verschuldigd zijn aan een Fonds voor de universele dienstverlening zijn een belasting, zoals blijkt uit het arrest nr. 21/97 van het Hof, dat in dat opzicht de arresten nrs. 64/95 en 87/95, die vergelijkbare heffingen betroffen, bevestigt. De omstandigheid dat de betwiste heffing wordt besteed aan een Fonds voor de universele dienstverlening, doet daaraan geen afbreuk vermits ze door de Staat wordt opgelegd. De nadere bepaling van de essentiële elementen van de compensaties die de verzoekende partijen aan het Fonds moeten betalen, wordt overgelaten aan de uitvoerende macht. Niet alleen zijn artikel 73 van de Wet Elektronische Communicatie, over de werking van het compensatiemechanisme voor het sociale element van de universele dienst, waarvan een nieuw lid het BIPT machtigt om nadere uitvoeringsmaatregelen ter zake vast te stellen, en het nieuw ingevoegde artikel 45bis van de bijlage van dezelfde wet, dat de vermindering van de compensaties voor de nv « Belgacom » regelt, uiterst summier maar bovendien ontbreken verder uitgewerkte criteria om de aan het Fonds te betalen compensaties te berekenen waardoor de in het middel vermelde artikelen zouden zijn geschonden. Zo is het ook geheel onduidelijk hoe het BIPT zou kunnen vaststellen welke elementen in de indirecte winst moeten worden begrepen, terwijl de vaststelling of bepaalde elementen begrepen zijn in de indirecte winst, en zo ja, in welke mate, een essentieel element van de bepaling van de belasting uitmaakt. Evenmin is met zekerheid vast te stellen met welk percentage het bedrag dat de nv « Belgacom » ontvangt ingevolge het aanbieden van het sociale element van de universele dienst, moet worden verminderd, vermits niet exact wordt bepaald hoe het BIPT op basis van indirecte winst het percentage zal dienen vast te stellen.

A.4. Het derde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11, in samenhang gelezen met artikel 84, van de Grondwet, is gericht tegen de artikelen 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 waardoor respectievelijk artikel 74, laatste lid, van de Wet Elektronische Communicatie, dat bepaalt dat de compensaties onmiddellijk verschuldigd zijn, en artikel 101, eerste lid, van dezelfde wet, waardoor het Fonds, voor elk element van de universele dienst behoudens het sociale element, een vergoeding moet uitkeren aan de betrokken aanbieders, worden geïnterpreteerd.

Volgens de verzoekende partijen voldoen die bepalingen niet aan de vereisten die door de rechtspraak van het Hof worden gesteld aan een interpretatieve wetsbepaling, namelijk dat zij een reactie is op een situatie van rechtsonzekerheid en dat zij tot doel moet hebben dat te remediëren. Er is immers geen sprake van een situatie van rechtsonzekerheid, die zou bestaan vóór de invoering van de wetsbepaling, minstens hebben de verzoekende partijen er geen weet van vermits de wetgever er niet naar heeft verwezen tijdens de parlementaire voorbereiding. Weliswaar werd de desbetreffende richtlijn verkeerd omgezet in de Belgische wetgeving, zoals onder meer blijkt uit de ingebrekestellingen van de Europese Commissie, doch zulks kan niet worden gelijkgesteld met een interpretatieprobleem. Een interpretatieve wet is niet de geëigende manier om een geïnterpreteerde wet aan te passen aan de hogere rechtsnorm, zoals de betrokken richtlijn. De discussie heeft overigens niets te maken met de bepalingen die worden geïnterpreteerd en die geenszins betrekking hebben op de onredelijke « last-test » die moet worden doorgevoerd.

Evenmin verhelpen de bestreden bepalingen een rechtsonzekere toestand. Vermits vóór de invoering ervan geen rechtsonzekerheid bestond, is evenmin aan die tweede voorwaarde voldaan. Doordat de bestreden bepalingen de aangeklaagde discriminaties invoeren, kunnen zij trouwens niet worden beschouwd als bepalingen

die bijdragen tot een grotere rechtszekerheid, wat nochtans de bestaansreden is van de techniek van de interpretatieve wetgeving.

De verzoekende partijen besluiten dan ook dat de bestreden bepalingen eigenlijk ongeoorloofde retroactieve wetsbepalingen zijn die door het Hof, overeenkomstig zijn rechtspraak in het arrest nr. 25/2005, kunnen worden geherkwalificeerd als zuiver retroactieve wetsbepalingen. Ook die moeten voldoen aan restrictieve voorwaarden, wegens de terugwerkende kracht ervan, die enkel kan worden verantwoord wanneer zij onontbeerlijk is voor de verwezenlijking van een doelstelling van algemeen belang, zoals de goede werking of de continuïteit van de openbare dienst, wat te dezen niet het geval is.

Standpunt van de Ministerraad

A.5. Volgens de Ministerraad gaan de verzoekende partijen uit van een verkeerde lezing van de bestreden bepalingen, in zoverre de wetgever enkel voor de nv « Belgacom » tot de vaststelling zou zijn gekomen dat het aanbieden van de elementen van de universele dienst een « onredelijke last » zou uitmaken en in zoverre die vaststelling zou zijn geschied aan de hand van cijfers die aanleiding hebben gegeven tot het voormelde « Nettokostenbesluit ». De artikelen 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 hebben intendeel een algemene strekking en bepalen dat voor alle operatoren ervan moet worden uitgegaan dat het vervullen van de universeledienstverplichtingen leidt tot een « onredelijke last » zodra het verstreken van voormelde diensten aanleiding geeft tot een deficitaire toestand. De verwijzing naar de « historische aanbieder » is niet meer dan een schets van de feitelijke context waarin de wetgever als nationale regelgevende instantie is overgegaan tot beoordeling van de vraag naar de onredelijkheid van de last. De kern van de interpretatieve bepaling ligt in de tweede zin van de onderscheiden artikelen waaruit voortvloeit dat er sprake is van een « onredelijke last » zodra een deficitaire toestand bestaat, en dit ongeacht de operator die deze dienst verstrekt.

A.6. Volgens de Ministerraad is het eerste middel ongegrond bij ontstentenis van een ongelijke behandeling. De vaststelling dat er sprake is van een « onredelijke last », ongeacht de operator, zodra er een deficitaire toestand ontstaat ten gevolge van het verlenen van de universele dienst, steunt geenszins op de cijfers van 2001 die aanleiding hebben gegeven tot het Nettokostenbesluit. De Ministerraad ziet dan ook niet in waarin de ongelijke behandeling zou bestaan en het gelijkheidsbeginsel zou zijn geschonden.

In ondergeschikte orde merkt de Ministerraad op dat, wat het aangeklaagde verschil in procedure betreft, de wetgever niet alleen voor de nv « Belgacom » heeft beslist in welke gevallen er sprake is van een « onredelijke last », maar voor alle operatoren, zodat er ook in dat opzicht geen sprake is van een verschil in behandeling. De beoordeling van de « onredelijke last » dient daarom zowel voor wat de nv « Belgacom » betreft, als voor wat de verzoekende partijen betreft, te worden bestreden voor het Grondwettelijk Hof, en niet voor het hof van beroep. Dat laatste beschikt overigens niet over een volle rechtsmacht, maar oefent, gelet op de uitgebreide appreciatiebevoegdheid van het BIPT, slechts een marginaal toezicht uit. Het vermag de activiteiten van het BIPT te controleren, maar mag diens beoordelingsbevoegdheid geenszins zelf uitoefenen.

In dat perspectief zijn de argumenten betreffende het teleologische criterium en het proportionaliteitsbeginsel eveneens niet gegrond.

A.7. Het tweede middel is volgens de Ministerraad al evenmin gegrond. Er is immers geen sprake van een delegatie van bevoegdheden aan de uitvoerende macht, aangezien de compensaties die aan het Fonds moeten worden betaald, door de wetgever zelf worden bepaald. De artikelen 173, 4°, en 200 van de wet van 25 april 2007 zijn dan ook niet anders dan de omzetting van de richtlijn, op basis waarvan de nationale regelgevende instantie de nettokosten dient te berekenen voor het aanbieden van de universele dienst. Gelet op de voorrang van het Unierecht op het interne recht, valt niet in te zien wat de wetgever ter zake kan worden verweten. De eerste bepaling begrenst uitdrukkelijk de bevoegdheid van het BIPT door te stellen dat dit instituut enkel kan handelen binnen de grenzen vastgesteld door de Wet Elektronische Communicatie en haar bijlage, terwijl de tweede bepaling zelf de essentiële elementen vastlegt die in aanmerking moeten worden genomen voor de berekening van de nettokosten en dus van de compensaties, zodat geen sprake is van delegatie van bevoegdheid.

A.8. Wat het derde middel betreft, verwijst de Ministerraad naar de - overigens door de verzoekende partijen zelf aangehaalde - toelichting van de gemachtigde ambtenaar voor de Raad van State, waaruit blijkt dat er wel degelijk een onzekere toestand bestond waaraan de wetgever een einde diende te maken.

De onduidelijke situatie sloeg op twee zinsneden. Via de artikelen 202 en 203 heeft de wetgever verduidelijkt dat « onmiddellijk » betekende dat de operatoren geen individuele aanvraag hoeven te richten om uit te maken of het aanbieden van de componenten van de universele dienst voor hen een onredelijke last uitmaakt. De compensatie dient onmiddellijk te worden betaald, en men dient niet de « tussenstap » te maken die erin zou bestaan alsnog te beoordelen of er voor iedere operator, individueel, sprake is van een onredelijke last. Dit wordt vermoed aanwezig te zijn, voor zover het aanbieden van de componenten van de universele dienstverlening aanleiding geeft tot een deficitaire toestand. Interpretatieve wetten zijn uit hun aard retroactief. De terugwerkende kracht van de met het middel bestreden bepalingen is te dezen gerechtvaardigd doordat de geïnterpreteerde bepalingen vanaf hun oorsprong niet anders konden worden begrepen dan zoals aangegeven in de bestreden bepalingen. Ten overvloede meent de Ministerraad te moeten herhalen dat de daadwerkelijke toepassing van de interpretatieve bepalingen geenszins afbreuk doet aan de belangen van de verzoekende partijen daar zij, in tegenstelling tot wat zij trachten staande te houden, geen verschil in behandeling invoeren.

Het derde middel is volgens de Ministerraad dan ook niet gegrond.

Standpunt van de nv « Belgacom »

A.9.1. Wat het eerste middel betreft, werpt de nv « Belgacom » op dat de bestreden artikelen 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 slechts toelichten op welke wijze de door de Universeledienstrichtlijn vermelde stappen met betrekking tot de kostenberekening en het invoeren van een financieringsmechanisme voor de universeledienstverplichtingen door de betrokken Belgische instanties werden verricht. Volgens die artikelen is de wetgever, als nationale regelgevende instantie, bij de voorbereiding van de wet betreffende de elektronische communicatie overgegaan tot een beoordeling van en beslissing tot de onredelijkheid van de last die noopte tot het invoeren van een financieringsmechanisme. Dat mechanisme bestaat in de verdeling van de nettokosten onder alle operatoren die een openbare telefoondienst aanbieden aan de consumenten. Het is op alle operatoren gelijkelijk van toepassing en voldoet volgens die tussenkomende partij aan de beginselen van transparantie, minimale verstoring van de markt, niet-discriminatie en evenredigheid, overeenkomstig artikel 13 van de Universeledienstrichtlijn.

De overige bepalingen betreffen niet meer de invoering van het financieringssysteem, doch de daadwerkelijke toepassing van de verdeling van de nettokosten nadat het systeem werd ingevoerd. Op grond van de Europese regelgeving mogen alleen de nettokosten van de universeledienstverplichtingen worden gefinancierd, die moeten worden vastgesteld rekening houdend met eventuele marktvoordelen die voor een aangewezen onderneming voortvloeien uit het aanbieden van de universele dienst. Voor het sociale element berekent het BIPT voor iedere operator die daartoe een verzoek heeft ingediend, de nettokosten op basis van artikel 45bis van de bijlage bij de Wet Elektronische Communicatie en voor de overige elementen de nettokosten van elke betrokken aanbieder op basis van de artikelen 41, 42, 44 en 45 van dezelfde bijlage. Er is dan ook een fundamenteel onderscheid tussen, enerzijds, het berekenen van de nettokosten met het oog op het al dan niet invoeren van een financieringsmechanisme - hetgeen een eenmalige operatie is, voorafgaand aan het instellen van een compensatiemechanisme - en, anderzijds, de berekening van de nettokosten met het oog op de vergoeding van de aanbieders, hetgeen een jaarlijkse operatie is met het oog op de uitbetaling van de vergoedingen aan alle betrokken operatoren. De verzoekende partijen zouden het Hof bewust een - niet bestaande - discriminatie voorspiegelen door de berekening van de nettokosten met het oog op het al dan niet invoeren van een financieringssysteem te vergelijken met de berekening van de nettokosten met het oog op de vergoeding van de aanbieders. Het betreft immers twee onderscheiden en niet-vergelijkbare gevallen, terwijl in elk van die gevallen de nv « Belgacom » en de verzoekers volkomen gelijk werden en worden behandeld.

A.9.2. De nv « Belgacom » wijst erop dat het vaststellen van een « onredelijke last » voor het verlenen van de verschillende elementen van de universele dienst gebeurde voor alle operatoren op basis van dezelfde gegevens. Aangezien zij de enige was die alle elementen van de universele dienst verstrekt bij de vaststelling van de « onredelijke last », waren de beschikbare elementen voor de beoordeling van de onredelijkheid van de last - onder meer, maar niet uitsluitend, de vaststelling van de nettokosten van de universele dienst - uiteraard gebaseerd op gegevens van de nv « Belgacom ». Dit doet echter geen afbreuk aan het feit dat de wetgever bij de totstandkoming van de Wet Elektronische Communicatie de onredelijkheid van de last van het verstrekken van de universele diensten ten aanzien van alle operatoren heeft vastgesteld en niet enkel ten aanzien van de nv « Belgacom ». De artikelen 202 en 203 verwijzen immers louter naar het verzoek van de nv « Belgacom » om de onredelijkheid van de last te beoordelen, maar zijn in algemene bewoordingen gesteld en hebben dus betrekking op de « onredelijke last » voor het verstrekken van de universele dienst, die wordt vastgesteld ten aanzien van alle operatoren. De verzoekende partijen gaan verder ook misleidend en onterecht in op de

« berekening » van hun « onredelijke last » vandaag, die volgens hen op actuele cijfers zou gebeuren, doch van een dergelijke « berekening » is geen sprake meer, vermits die beoordeling in 2005 reeds geschiedde door de wetgever als nationale regelgevende instantie.

Ook voor de berekening die wordt gemaakt voor de uitbetaling van eventuele compensaties, worden alle partijen gelijk behandeld, doordat zowel het recht op als de wijze van vergoeding in beginsel dezelfde zijn. Hoogstens kan worden vastgesteld dat in het nieuwe artikel 45bis van de bijlage bij de Wet Elektronische Communicatie enkel voor de nv « Belgacom » wordt bepaald dat de vergoeding waarop aanspraak kan worden gemaakt, zal worden verminderd, wat veeleer ten nadele van de tussenkomende partij en in het voordeel van de verzoekende partijen is.

Om alle voormelde redenen alleen reeds is het eerste middel volgens de tussenkomende partij niet gegrond.

A.9.3. Ten overvloedige werpt de nv « Belgacom » tegen het eerste middel verder op dat zowel de verzoekende partijen als zijzelf beschikken over dezelfde actiemogelijkheden in het kader van de onderscheiden beslissingen van de nationale regelgevende instanties, dat er met betrekking tot de herzieningsmogelijkheid van hun beslissingen geen onderscheid kan worden vastgesteld en dat de jaarlijkse berekening van de nettokosten, vergoedingen en compensaties in het kader van de financiering van de universele dienst zowel voor de verzoekende partijen als voor de tussenkomende partij wordt uitgevoerd door het BIPT en het Fonds, zodat zij ook voor hen allen in staat zijn deze te herzien en er evenmin sprake is van een onderscheiden behandeling.

A.9.4. De tussenkomende partij is in ieder geval van oordeel dat de door haar voorgestane interpretatie niet ingaat tegen de artikelen 12 en 13 van de Universeledienstrichtlijn, die niet uitsluiten dat op basis van de berekening van de nettokosten van een onderneming wordt besloten tot het onredelijk karakter van die nettokosten en vervolgens een compensatiesysteem wordt ingesteld voor alle ondernemingen die zulke nettokosten zullen moeten dragen. De bestreden bepalingen moeten worden gelezen in de context van de gehele richtlijn. Artikel 12 van de richtlijn, dat uitdrukkelijk spreekt van « ondernemingen » in het meervoud, heeft het dus in werkelijkheid over alle nettokosten voor het aanbieden van de universele dienst en niet enkel die voor één onderneming. De verwijzing naar artikel 13, lid 1, van de Universeledienstrichtlijn is misleidend in zoverre niet punt a) - waarbij het financieringssysteem de nettokosten compenseert uit publieke middelen - doch punt b) - waarbij de kosten worden verdeeld onder alle aanbieders - van toepassing is. De interpretatie van de verzoekende partij zou tot de absurde conclusie leiden dat ondernemingen slechts een vergoeding zouden ontvangen indien de « onredelijke last » voor een onderneming, op haar uitdrukkelijk verzoek, is vastgesteld, terwijl alle ondernemingen de universele dienst moeten verstrekken en dus zekere nettokosten moeten dragen én moeten bijdragen tot de nettokosten van de onderneming waarvoor de nettokosten een « onredelijke last » uitmaken. Aangezien alle operatoren die een openbare telefoondienst aanbieden, tevens het sociale element moeten aanbieden, is het logisch dat de beoordeling en de instelling van een compensatiesysteem voor allen gezamenlijk werden geregeld. De wetgever heeft met betrekking tot het verstrekken van de universele dienst terecht geoordeeld dat iedere deficitaire toestand die voor één van de betrokken ondernemingen blijkt uit de berekening van de nettokosten, een « onredelijke last » is, voor zover rekening wordt gehouden met de indirecte winst.

Overigens doet het verzoek van een operator geen afbreuk aan de vaststelling dat de wetgever over alle nodige gegevens kan beschikken om over te gaan - voor zover dat al nodig zou zijn - tot een globale en algemene beoordeling van de onredelijkheid van de last van het verstrekken van de universele dienst voor alle operatoren. Het bestaan van de « onredelijke last » werd vastgesteld op een ogenblik dat alleen de nv « Belgacom » alle elementen van de universele dienst verstreekte.

A.9.5. In ieder geval ziet de nv « Belgacom » geen strijdigheid tussen de bestreden bepalingen en het zesde en zevende lid van artikel 74 van de Wet Elektronische Communicatie. Die bepalingen vullen elkaar immers aan. De operatoren zijn allen ertoe gehouden bij te dragen tot het sociale element van de universele dienst, naar evenredigheid met hun totale omzet op de markt van de openbare telefonie. Zij dragen in beginsel in nature bij tot het verstrekken van het sociale element van de universele dienst. Zonder aanvullende compensatieregeling zou dit zorgen voor een scheeftrekking van de concurrentie en een ongelijke bijdrage van de operatoren tot het sociale element van de universele dienst. Het compensatiemechanisme dat de verhouding tussen het reële en het theoretische aandeel van elke operator in aanmerking neemt, zal dan voorzien in een bijdrage tot het sociaal element « bij equivalent ».

A.10.1. Bij het tweede middel hebben de verzoekende partijen, volgens de tussenkomende partij, geen belang, enerzijds, omdat alle essentiële elementen van de belasting in de wet en haar wetkrachtige bijlage

worden bepaald en, anderzijds, omdat alleen de nv « Belgacom » - en niet de verzoekende partijen - belang heeft bij de vernietiging van artikel 45*bis* van de bijlage, omdat de daarin aan haar opgelegde vermindering niet voldoende precies is.

A.10.2. Indien het tweede middel, dat enkel is afgeleid uit de schending van artikel 170, § 1, van de Grondwet, ontvankelijk zou worden geacht, is het in ieder geval ongegrond. De ingevoerde vermeende belasting wordt *in casu* geenszins geheven ten behoeve van de Staat, doch ten behoeve van een fonds dat over een eigen rechtspersoonlijkheid beschikt.

Evenmin is artikel 172 van de Grondwet van toepassing. In zoverre de compensatie inzake de universele dienst al als een belasting zou worden aangemerkt, machtigt het bestreden artikel geenszins de Koning, het BIPT of welke derde dan ook om voorrechten, vrijstellingen of verminderingen in te voeren. Er wordt alleen aan het BIPT machtiging verleend om nadere uitvoeringsregels vast te stellen voor het bepalen van de kosten en compensaties binnen de grenzen van de Wet Elektronische Communicatie en haar bijlage. Als daaruit zou worden afgeleid dat het BIPT wordt gemachtigd om de wet te wijzigen - *quod non* - dan dient die bepaling grondwetsconform te worden geïnterpreteerd en kan die interpretatie er nooit toe leiden dat voorrechten, vrijstellingen of verminderingen worden ingevoerd.

In zoverre het Hof oordeelt dat de artikelen 170, § 1, en 172 van de Grondwet toepasselijk zouden zijn, is er geen sprake van schending van die bepalingen vermits alle essentiële bepalingen door de wetgever zijn vastgesteld: de identiteit van de belastingplichtigen (namelijk de operator die een openbare telefoondienst aanbiedt aan de consument), de parameters om het bedrag van de compensatie ondubbelzinnig te kunnen berekenen (het negatieve verschil tussen het aantal toegestane tariefverminderingen en het aantal tariefverminderingen dat beantwoordt aan het aandeel van de aanbieder in de totale omzet van de markt van de openbare telefonie) en de wijze waarop de nettokosten worden berekend. Een berekening geval per geval en per jaar door het BIPT is noodzakelijk omdat die gegevens jaarlijks veranderen in het licht van de economische omstandigheden. De volledige vaststelling, in de wet, van de totale nettokosten in absolute bedragen, en van het aandeel dat de operator hierin zal moeten dragen, is onmogelijk maar de wet houdt alle garanties in tegen willekeur van het BIPT. Dat laatste wordt enkel opgedragen de precieze berekening uit te voeren in het licht van economische, jaarlijkse, maar objectieve gegevens die vanwege hun aard veranderlijk zijn en dus niet in wetteksten kunnen worden vastgesteld. Ook het bedrag waarmee de compensatie die de historische aanbieder van de sociale tarieven in voorkomend geval ontvangt, zal worden verminderd, is door de wet bepaald, namelijk een percentage dat wordt bepaald op basis van de indirecte winst die deze operator haalt uit het verstrekken van de betrokken universele dienst. Bij het berekenen van de omvang van die indirecte winst zal het BIPT mede rekening houden met de berekeningen die het vroeger reeds heeft vastgesteld bij het bepalen van de nettokosten van de historische aanbieder van de sociale tarieven. Aldus geeft de wetgever nog nader aan op welke wijze het begrip « indirecte winst » (zie artikel 1, 15° van de bijlage bij de Wet Elektronische Communicatie, artikel 12, lid 1, en bijlage IV, deel A, van de Universeledienstrichtlijn) en de daarvoor te maken jaarlijkse berekening moeten worden begrepen. Dat dit bedrag wordt uitgedrukt als een « percentage » van de nettokosten, doet geen afbreuk aan het feit dat dit bedrag met zekerheid is af te leiden uit de wetskrachtige bijlage bij de Wet Elektronische Communicatie. Het percentage waarmee de vergoeding van de nv « Belgacom » gedurende de eerste vijf jaren moet worden verminderd, is voldoende bepaald, vermits het de indirecte winst betreft die deze operator haalt uit het verstrekken van de betrokken universele dienst. Het argument van de verzoekende partijen, als zou niet exact worden bepaald hoe het BIPT dat percentage dient vast te stellen, gaat voorbij aan de richtlijnconforme interpretatie van artikel 45*bis* van de bijlage bij de Wet Elektronische Communicatie, op grond waarvan de volledige indirecte winst in rekening moet worden gebracht. Vermits bijgevolg dat bedrag voldoende duidelijk is, staat vast dat de belastinggrondslag, als essentieel element van de compensatie, in de wet is opgenomen.

A.11. Het derde middel acht de nv « Belgacom » niet gegrond omdat de bestreden artikelen 202 en 203 wel degelijk interpretatieve bepalingen zijn. Het BIPT stelde reeds vast in 2002 dat de beslissing omtrent de onredelijkheid van de last onder het politieke gezag viel, waaraan geen afbreuk werd gedaan door het feit dat, ter voorbereiding van de beslissing van het Parlement, het BIPT een berekening maakte van de nettokosten. Ook volgens de Raad van State diende de beslissing over de (on)redelijkheid van de last die de nettokosten van de universele dienst met zich meebrengen, te worden genomen door of onder het rechtstreeks toezicht van een politiek verantwoordelijke instantie.

De invoering van de beide, niet-normatieve bepalingen was wel degelijk aangewezen nu ingevolge ingebrekestellingen van de Europese Commissie een rechtsonzekere situatie was ontstaan, inzonderheid met betrekking tot de vaststelling van het onredelijk karakter van de last. Die rechtsonzekere situatie blijkt overigens

uit de uitgebreide toelichting bij die artikelen door de gemachtigde van de minister. Het is in de daar eveneens geschetste context dat het Parlement overging tot de goedkeuring van de artikelen 74 en 101 van de Wet Elektronische Communicatie zodat die bepalingen redelijkerwijze vanaf het begin niet anders konden worden geïnterpreteerd dan dat de wetgever, na vaststelling van de nettokosten, als nationale regelgevende instantie is overgegaan tot een beoordeling van de onredelijkheid van de last en - na dat te hebben vastgesteld - het compensatiesysteem heeft ingesteld.

A.12. Tot slot merkt de nv « Belgacom » op dat uit het instellen van een procedure door de Europese Commissie geen juridische gevolgtrekking kan worden afgeleid. Als hieruit al een conclusie kan worden getrokken, dan is het ook enkel dat hiermee de situatie van rechtsonzekerheid uit het verleden en de noodzaak om een en ander via een niet-normatieve interpretatieve bepaling te verduidelijken, worden bevestigd, inzonderheid met betrekking tot het optreden van de wetgever als nationale regelgevende instantie bij de vaststelling van het onredelijk karakter van de last van de nettokosten.

Aanvullende memories die door de partijen werden ingediend naar aanleiding van de arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie

Aanvullende memorie van de verzoekende partijen, de nv « KPN Group Belgium », de nv « Euphony Benelux » en de nv « Mobistar »

A.13. Drie van de zes oorspronkelijke verzoekende partijen, waarvan er één de relevante bedrijfstak van een vierde heeft overgenomen en een andere op zijn beurt is gefuseerd met één van de drie, die zelf van naam is veranderd, hebben een aanvullende memorie ingediend waarin zij aanvoeren dat de vraag hoe de bestreden bepalingen dienen te worden geïnterpreteerd, relevant is voor de beoordeling van het eerste middel waarin de schending wordt aangevoerd van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door de artikelen 173, 3°, 200, 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen (IV).

A.14. Die partijen wijzen erop dat de Ministerraad en de nv « Belgacom » blijken ervan uit te gaan dat de bestreden bepalingen aldus dienen te worden geïnterpreteerd dat de Belgische wetgever op algemene wijze en op basis van de berekening van de nettokosten van de aanbieder van de universele dienst die voordien de enige aanbieder van die dienst was, heeft vastgesteld dat alle ondernemingen die zijn aangewezen om de universele dienst aan te bieden hierdoor daadwerkelijk een onredelijke last moeten dragen, ondanks het feit dat de wetgever niet de situatie van elk van die ondernemingen specifiek heeft onderzocht.

Volgens die partijen is die interpretatie van de bestreden bepalingen niet richtlijnconform aangezien het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn arresten van 6 oktober 2010 heeft geoordeeld dat artikel 13 van de Universeledienstrichtlijn eraan in de weg staat dat een nationale regelgevende instantie op algemene wijze en op basis van de berekening van de nettokosten van de aanbieder van de universele dienst die voordien de enige aanbieder van die dienst was, vaststelt dat de ondernemingen die zijn aangewezen om de universele dienst aan te bieden hierdoor daadwerkelijk een onredelijke last moeten dragen, zonder de situatie van elk van die ondernemingen specifiek te hebben onderzocht. Volgens hen kan het Hof die interpretatie dan ook niet tot de zijne maken zonder de arresten van het Hof van Justitie in de zaken C-389/08 en C-222/08 te miskennen.

A.15. Die verzoekende partijen zijn van oordeel dat de bestreden bepalingen aldus dienen te worden geïnterpreteerd dat de Belgische wetgever enkel voor de aanbieder van de universele dienst die voordien de enige aanbieder van die dienst was (dus enkel voor de nv « Belgacom ») zou hebben vastgesteld dat het aanbieden van de universele dienst een onredelijke last zou vormen. Niet alleen sluit die interpretatie het dichtst aan bij de tekst van de bestreden bepalingen, maar zij is de enige die het mogelijk maakt de grondwettigheidstoets ten volle uit te voeren aangezien met betrekking tot die interpretatie tot dusver niet is vastgesteld dat zij niet richtlijnconform zou zijn. Derhalve dienen de bestreden bepalingen zo te worden geïnterpreteerd dat de Belgische wetgever enkel met betrekking tot de nv « Belgacom » zou hebben vastgesteld dat het aanbieden van de universele dienst een onredelijke last zou vormen. Daarom schenden de bestreden bepalingen dan ook het gelijkheidsbeginsel, zoals zij in hun verzoekschrift en memorie hebben aangevoerd.

Die partijen benadrukken overigens dat dit niet betekent dat zij van oordeel zouden zijn dat de in de bestreden bepalingen ingeschreven vaststelling van onredelijke last voor de nv « Belgacom » wel in overeenstemming zou zijn met de Universeledienstrichtlijn. Zij wijzen erop dat de Belgische wetgever bij de beoordeling van de onredelijke last geen rekening heeft gehouden met de immateriële voordelen die de nv « Belgacom » geniet als gevolg van het aanbieden van de universele dienst. Men kan zich tevens de vraag

stellen of de Belgische wetgever *in casu* voldoet aan de door de Kaderrichtlijn gestelde voorwaarden inzake bevoegdheid, onafhankelijkheid, onpartijdigheid en transparantie en of tegen de vaststelling dat de nv « Belgacom » een onredelijke last zou dragen een effectief beroep kan worden ingesteld in de zin van de Kaderrichtlijn.

Aanvullende memorie van de Ministerraad

A.16. De Ministerraad beklemtoint in zijn aanvullende memorie dat de prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie enkel betrekking had op de uitlegging van artikel 12 van de Universeledienstrichtlijn en dat het Hof bijgevolg gebonden is door de omvang van de prejudiciële saisine. De Ministerraad lijkt hiermee aan te geven dat het Hof geen rekening kan houden met het arrest van het Hof van Justitie van dezelfde datum, in de zaak C-222/08, dat zich eveneens uitspreekt over de bestaansbaarheid van de bestreden bepalingen met artikel 13 van de Universeledienstrichtlijn.

A.17. De Ministerraad bevestigt dat de artikelen 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 een algemene strekking hebben en bepalen dat voor alle operatoren ervan moet worden uitgegaan dat het vervullen van de universele dienst leidt tot een onredelijke last zodra het verstrekken van voormelde dienst aanleiding geeft tot een deficitaire toestand.

A.18. De Ministerraad verwijst uitsluitend naar het arrest van het Hof van Justitie van 6 oktober 2010 in de zaak C-389/08 als antwoord op de prejudiciële vraag van het Hof met betrekking tot artikel 12 van de Universeledienstrichtlijn, waaruit blijkt dat die bepaling er niet aan in de weg staat dat de nationale regelgevende instantie op algemene wijze en op basis van de berekening van de nettokosten van de aanbieder van de universele dienst die voordien de enige aanbieder van die dienst was, van oordeel is dat de levering van die dienst een onredelijke last kan vormen voor de ondernemingen die thans zijn aangewezen om de universele dienst aan te bieden.

In het eerste middel gaan de verzoekende partijen uit van de verkeerde stelling dat de nv « Belgacom » en de verzoekende partijen verschillend worden behandeld door de invoering van de bestreden normen, terwijl die een gelijke behandeling invoeren voor de nv « Belgacom », de verzoekende partijen en alle andere operatoren.

Standpunt van de nv « Belgacom »

A.19. De nv « Belgacom » heeft geen aanvullende memorie ingediend. Ter terechtzitting voert zij evenwel aan dat de stelling van de Ministerraad, die zij mee had onderschreven, in het licht van de rechtspraak van het Hof van Justitie niet langer houdbaar is.

Toch stelt die tussenkomende partij dat de bestreden bepalingen niet de discriminatie inhouden die in het eerste middel worden aangevoerd. De wetgever heeft, als nationale regelgevende instantie, op haar verzoek, zoals voorgeschreven in artikel 13 van de Universeledienstrichtlijn, rekening gehouden met alle elementen die noodzakelijk zijn om de nettokosten te berekenen, zoals uiteengezet in het advies van het BIPT van 26 november 2003. De wetgever voldoet aan alle criteria van nationale regelgevende instantie, zoals zij zijn bepaald door het Hof van Justitie. Uiteraard is er een verschil in behandeling, maar dat vloeit uitsluitend voort uit het feit dat de nv « Belgacom » als enige operator heeft verzocht om de berekening van de nettokosten van de sociale tarieven. De wetgever moest dus wel optreden om uitvoering te kunnen geven aan de Universeledienstrichtlijn. Indien hij daardoor een ongelijke behandeling heeft ingevoerd, zou het Hof uitsluitend het bestaan van een lacune kunnen vaststellen.

Standpunt van de nv « Scarlet Belgium »

A.20. De nv « Scarlet Belgium » - voorheen de nv « Uninet International » - heeft beslist om afstand te doen van het beroep tot vernietiging en verzoekt het Hof die afstand te akteren.

- B -

Ten aanzien van het verzoek om afstand

B.1. Ter zitting heeft de nv « Scarlet Belgium » - voorheen de nv « Uninet International » - gevraagd dat het Hof akte zou verlenen van de afstand van haar beroep. Niets belet te dezen dat het Hof de afstand toewijst.

Ten aanzien van de bestreden bepalingen

B.2.1. Het beroep tot vernietiging, ingesteld door de nv « KPN Group Belgium » en anderen, is gericht tegen de artikelen 173, 3° en 4°, 200, 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen (IV) (*Belgisch Staatsblad* van 8 mei 2007, derde editie). De bestreden bepalingen wijzigen verschillende artikelen van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie (hierna : de Wet Elektronische Communicatie).

B.2.2. Artikel 173 van de wet van 25 april 2007, waarvan alleen het 3° en 4° worden bestreden, brengt in artikel 74 van de Wet Elektronische Communicatie de volgende wijzigingen aan :

« 1° het eerste lid wordt vervangen door de woorden :

' Het sociale element van de universele dienst bestaat uit de levering aan sommige categorieën van begunstigden van bijzondere tariefvoorwaarden door elke operator die een openbare telefoondienst aanbiedt aan consumenten ';

2° worden in het vierde lid tussen de woorden ' aanbieders van sociale tarieven ' en ' te vergoeden ' de volgende woorden toegevoegd : ' die daartoe bij het Instituut een verzoek hebben ingediend ';

3° wordt een lid toegevoegd luidend als volgt :

' Het Instituut berekent de nettokosten van de sociale tarieven voor iedere operator die daartoe een verzoek heeft ingediend bij het Instituut volgens de methodologie vastgesteld in de bijlage. ';

4° wordt een lid toegevoegd luidend als volgt :

' Het Instituut kan nadere uitvoeringsmaatregelen vaststellen voor het bepalen van de kosten en compensaties binnen de grenzen vastgesteld door deze wet en haar bijlage. ' ».

Ingevolge de voormelde wijzigingen bepaalt artikel 74 van de Wet Elektronische Communicatie thans :

« Het sociale element van de universele dienst bestaat uit de levering aan sommige categorieën van begunstigden van bijzondere tariefvoorwaarden door elke operator die een openbare telefoondienst aanbiedt aan consumenten.

De in het eerste lid bedoelde categorieën van begunstigden en tariefvoorwaarden, alsook de werkwijzen om de voormelde tariefvoorwaarden te krijgen, worden bepaald in de bijlage.

Het Instituut bezorgt de minister jaarlijks een verslag over de relatieve aandelen van de operatoren in het totale aantal sociale abonnees ten opzichte van hun marktaandelen op basis van hun omzet op de markt voor openbare telefonie.

Er wordt een fonds voor de universele dienstverlening inzake sociale tarieven opgericht, bestemd om de aanbieders van sociale tarieven die daartoe bij het Instituut een verzoek hebben ingediend te vergoeden. Aan dit fonds wordt rechtspersoonlijkheid toegekend en het wordt beheerd door het Instituut.

De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, na advies van het Instituut, de nadere regels van de werking van dit mechanisme.

Indien blijkt dat het door de operator toegestane aantal tariefverminderingen lager is dan het aantal tariefverminderingen dat beantwoordt aan zijn aandeel in de totale omzet van de markt van de openbare telefonie, dient deze operator dit verschil te compenseren.

Indien blijkt dat het door de operator toegestane aantal tariefverminderingen hoger is dan het aantal tariefverminderingen dat beantwoordt aan zijn aandeel in de totale omzet op de markt van de openbare telefonie, dan zal deze operator ten bedrage van dit verschil een vergoeding ontvangen.

De compensaties waarvan sprake in de vorige leden zijn onmiddellijk verschuldigd. De effectieve compensatie via het fonds zal plaatsvinden zodra het fonds operationeel is, ten laatste in de loop van het jaar volgend op de inwerkingtreding van dit artikel.

Het Instituut berekent de nettokosten van de sociale tarieven voor iedere operator die daartoe een verzoek heeft ingediend bij het Instituut volgens de methodologie vastgesteld in de bijlage.

Het Instituut kan nadere uitvoeringsmaatregelen vaststellen voor het bepalen van de kosten en compensaties binnen de grenzen vastgesteld door deze wet en haar bijlage ».

Het bestreden artikel 202 bepaalt :

« In artikel 74, laatste lid [thans achtste lid], van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie, dienen de woorden ' De compensaties waarvan sprake in de vorige leden zijn onmiddellijk verschuldigd.' als volgt te worden geïnterpreteerd :

' De wetgever is bij de voorbereiding van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie met inachtneming van de voorwaarden van de Europese richtlijn 2002/22/EG inzake de universele dienst ingevolge een verzoek daartoe van de historische aanbieder van de universele dienst en na vaststelling van de nettokosten van de universele dienst door het Instituut, overgegaan als nationaal regelgevende instantie tot een beoordeling van de onredelijkheid van de last. Daarbij heeft de wetgever, zoals overigens werd vastgesteld door de Raad van State, geoordeeld dat voor zover rekening wordt gehouden met alle indirecte winst, met inbegrip van de immateriële winst die gehaald kan worden uit die prestatie, iedere deficitaire toestand die blijkt uit die berekening inderdaad een onredelijke last is ' ».

B.2.3. Het bestreden artikel 200 van de wet van 25 april 2007 voegt in de bijlage van de Wet Elektronische Communicatie een artikel 45*bis* in, met als titel « Afdeling 6. - Het sociale element van de universele dienst », dat bepaalt :

« De nettokosten voor de sociale tarieven van de universele dienst bestaan uit het verschil tussen de inkomsten die de aanbieder van de sociale tarieven zou ontvangen onder normale commerciële voorwaarden en de inkomsten die hij ontvangt als gevolg van de in deze wet gedefinieerde kortingen ten gunste van de begunstigde van het sociaal tarief.

Gedurende de eerste vijf jaar na de inwerkingtreding van de wet wordt de compensatie die de historische aanbieder van de sociale tarieven in voorkomend geval ontvangt, verminderd met een percentage dat wordt vastgesteld door het Instituut.

Het percentage waarvan sprake in het voorgaande lid wordt bepaald op basis van de indirecte winst. Het Instituut zal hiervoor rekening houden met de berekeningen die ze vroeger reeds heeft vastgesteld bij het bepalen van de nettokosten van de historische aanbieder van de sociale tarieven ».

B.2.4. Het bestreden artikel 203 van de wet van 25 april 2007 strekt ertoe enkele woorden in artikel 101, eerste lid, van de Wet Elektronische Communicatie te interpreteren.

Artikel 101 van de Wet Elektronische Communicatie bepaalt :

« Voor elk element van de universele dienst behoudens het sociale element moet het fonds een vergoeding uitkeren aan de betrokken aanbieders die hiertoe een verzoek hebben ingediend bij het Instituut.

Het geïndexeerde bedrag van de vergoeding stemt overeen :

1° met de nettokosten die berekend zijn overeenkomstig de methode van de bijlage, zoals goedgekeurd door het Instituut, voor de aanbieders die van ambtswege aangewezen zijn, geïndexeerd aan de hand van de gezondheidsindex;

2° met het bedrag dat is vastgesteld na afloop van de open procedure van aanwijzing, geïndexeerd aan de hand van de gezondheidsindex, voor elke aanbieder die aangewezen is volgens een open mechanisme van aanwijzing ».

Het bestreden artikel 203 bepaalt :

« In artikel 101, eerste lid, van dezelfde wet, dienen de woorden ' Voor elk element van de universele dienst behoudens het sociale element moet het fonds een vergoeding uitkeren aan de betrokken aanbieders. ' als volgt te worden geïnterpreteerd :

' De wetgever is bij de voorbereiding van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie met inachtneming van de voorwaarden van de Europese richtlijn 2002/22/EG inzake de universele dienst ingevolge een verzoek daartoe van de historische aanbieder van de universele dienst en na vaststelling van de nettokosten van de universele dienst door het Instituut, overgegaan als nationaal regelgevende instantie tot een beoordeling van de onredelijkheid van de last. Daarbij heeft de wetgever, zoals overigens werd vastgesteld door de Raad van State, geoordeeld dat voor zover rekening wordt gehouden met alle indirecte winst, met inbegrip van de immateriële winst die gehaald kan worden uit die prestatie, iedere deficitaire toestand die blijkt uit die berekening inderdaad een onredelijke last is, en dat deze moet worden gedragen door alle betrokken ondernemingen. ' ».

Ten gronde

B.3. Het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, is gericht tegen de artikelen 173, 3°, 200, 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen (IV).

Het bekritiseerde verschil in behandeling bestaat erin dat de wetgever uitsluitend voor de nv « Belgacom » heeft vastgesteld dat het aanbieden van de universele dienst een « onredelijke last » vormt en dat die vaststelling alleen door de wetgever kan worden herzien, terwijl de « onredelijke last » voor de verzoekende partijen werd vastgesteld en in de toekomst kan worden herzien door het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie (hierna : BIPT). Bovendien zou de wetgever zich voor de vaststelling van de nettokosten van de nv « Belgacom » baseren op cijfers uit de boekhouding van 2001,

terwijl voor de verzoekende partijen de vaststelling van de nettokosten zou zijn geschied door het BIPT op basis van actuele cijfers. Voor die verschillen in behandeling bestaat volgens de verzoekende partijen geen enkele verantwoording.

B.4. De door de Ministerraad en de nv « Belgacom » voorgestane interpretatie van de bestreden bepalingen leidt ertoe dat het door de verzoekende partijen aangeklaagde verschil in behandeling niet zou bestaan, doordat de wetgever als nationale regelgevende instantie zou hebben vastgesteld dat het aanbieden van het sociale element van de universele dienst voor alle aanbieders, waaronder ook de verzoekende partijen sedert 2005, een « onredelijke last » zou vormen.

B.5. Artikel 12 van de richtlijn 2002/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Universeledienstrichtlijn) bepaalt :

« Kostenberekening van de universeledienstverplichtingen

1. Wanneer de nationale regelgevende instanties van oordeel zijn dat het aanbieden van de universele dienst als omschreven in de artikelen 3 tot en met 10 een onredelijke last kan vormen voor ondernemingen die zijn aangewezen om de universele dienst aan te bieden, berekenen zij de nettokosten voor het aanbieden van die dienst.

De nationale regelgevende instanties zullen daartoe :

a) de nettokosten van de universele dienstverplichtingen berekenen, rekening houdend met eventuele marktvoordelen die voor een aangewezen onderneming uit het aanbieden van de universele dienst voortvloeden, overeenkomstig bijlage IV, deel A; of

b) gebruik maken van de nettokosten van het aanbieden van de universele dienst als vastgesteld door een aanwijzingssysteem overeenkomstig artikel 8, lid 2.

2. De kostenramingen en/of de andere gegevens die als basis dienen voor de berekening van de nettokosten van de universeledienstverplichtingen zoals bedoeld in lid 1, onder a), worden gecontroleerd of geverifieerd door de nationale regelgevende instantie of een instantie die onafhankelijk is van de betrokken partijen en door de nationale regelgevende instantie is gemachtigd. De resultaten van de kostenberekening en de conclusies van de controle zijn voor het publiek beschikbaar ».

Artikel 13 van de Universeledienstrichtlijn bepaalt :

« Financiering van de universeledienstverplichtingen

1. Indien de nationale regelgevende instanties, op grond van de nettokostenberekening bedoeld in artikel 12 vaststellen dat een onderneming een onredelijke last wordt opgelegd, kunnen de lidstaten op verzoek van een aangewezen onderneming besluiten :

a) een mechanisme in te voeren waarmee die onderneming voor de vastgestelde nettokosten onder transparante voorwaarden uit publieke middelen worden gecompenseerd, en/of

b) de nettokosten van de universeledienstverplichtingen te verdelen onder de aanbieders van elektronische communicatienetwerken en -diensten.

2. Indien de nettokosten worden gedeeld overeenkomstig lid 1, onder b), voeren de lidstaten een gezamenlijke financieringsregeling in die wordt beheerd door de nationale regelgevende instantie of door een van de begunstigde onafhankelijk orgaan onder supervisie van de nationale regelgevende instantie. Alleen de nettokosten, als bepaald in overeenstemming met artikel 12, van de in de artikelen 3 tot en met 10 vastgelegde verplichtingen mogen worden gefinancierd.

3. Bij een gezamenlijke financieringsregeling worden de beginselen van transparantie, minimale verstoring van de markt, niet-discriminatie en evenredigheid in acht genomen, overeenkomstig de beginselen van bijlage IV, deel B. De lidstaten kunnen beslissen geen bijdrage te vragen van ondernemingen waarvan de nationale omzet onder een bepaalde grens blijft.

4. Eventuele onkosten in verband met de deling van de kosten van universeledienstverplichtingen worden voor iedere onderneming gespecificeerd en afzonderlijk bepaald. Die onkosten mogen niet worden aangerekend aan of geïnd van ondernemingen die geen diensten verlenen op het grondgebied van de lidstaat die de gezamenlijke financieringsregeling heeft ingesteld ».

B.6. Het onderzoek van het eerste middel vereist dat wordt nagegaan of artikel 12 van de Universeledienstrichtlijn toelaat dat de federale wetgever, als nationale regelgevende instantie, op algemene wijze en aan de hand van de berekening van de nettokosten van de aanbieder van de universele dienst, die voorheen de enige aanbieder was, kan vaststellen dat het aanbieden van de universele dienst een « onredelijke last » kan vormen voor ondernemingen die zijn aangewezen om de universele dienst aan te bieden.

Bijgevolg is, alvorens het onderzoek van het eerste middel voort te zetten, met toepassing van artikel 234, derde alinea, van het EG-Verdrag (thans artikel 267, derde alinea, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie), aan het Hof van Justitie van de Europese Unie de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Kan artikel 12 van de richtlijn 2002/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Universeledienstrichtlijn) aldus worden geïnterpreteerd dat het toelaat dat de bevoegde wetgever van een lidstaat, optredend als nationale regelgevende instantie, op algemene wijze en aan de hand van de berekening van de nettokosten van de aanbieder van de universele dienst, die voorheen de enige aanbieder was, vaststelt dat het aanbieden van de universele dienst een onredelijke last kan vormen voor ondernemingen die zijn aangewezen om de universele dienst aan te bieden ? ».

B.7. Bij het arrest van 6 oktober 2010 in de zaak C-389/08 antwoordde het Hof van Justitie van de Europese Unie als volgt op deze prejudiciële vraag :

« 1) Richtlijn 2002/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische-communicatienetwerken en -diensten (universeledienstrichtlijn) staat er in beginsel op zich niet aan in de weg dat de nationale wetgever optreedt als nationale regelgevende instantie in de zin van richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten (kaderrichtlijn), voor zover hij in het kader van de uitoefening van deze functie voldoet aan de in deze richtlijnen gestelde voorwaarden inzake bevoegdheid, onafhankelijkheid, onpartijdigheid en transparantie en tegen de besluiten die hij in het kader van deze functie neemt een effectief beroep kan worden ingesteld bij een lichaam van beroep dat onafhankelijk is van de betrokken partijen, hetgeen door het Grondwettelijk Hof dient te worden gecontroleerd.

2) Artikel 12 van richtlijn 2002/22 staat er niet aan in de weg dat de nationale regelgevende instantie op algemene wijze en op basis van de berekening van de nettokosten van de aanbieder van de universele dienst die voordien de enige aanbieder van deze dienst was, van oordeel is dat de levering van deze dienst een onredelijke last kan vormen voor de ondernemingen die thans zijn aangewezen om de universele dienst aan te bieden.

3) Artikel 13 van richtlijn 2002/22 staat eraan in de weg dat deze instantie op dezelfde wijze en op basis van dezelfde berekening vaststelt dat deze ondernemingen hierdoor daadwerkelijk een onredelijke last moeten dragen, zonder de situatie van elk van deze ondernemingen specifiek te hebben onderzocht ».

B.8. In een arrest van dezelfde datum in de zaak C-222/08 deed het Hof van Justitie van de Europese Unie als volgt uitspraak over een beroep van de Europese Commissie tegen het Koninkrijk België wegens niet-nakoming van de krachtens de Universeledienstrichtlijn en artikel 249 van het EG-Verdrag (thans artikel 288 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie) op het Koninkrijk België rustende verplichtingen :

« Het Koninkrijk België is de verplichtingen niet nagekomen die op hem rusten krachtens artikel 12, lid 1, respectievelijk artikel 13, lid 1, van [de voormelde richtlijn 2002/22/EG],

- door enerzijds bij de berekening van de nettokosten voor het aanbieden van het sociale element van de universele dienst geen rekening te houden met de marktvoorwaarden, met inbegrip van de immateriële voordelen, die hieruit voortvloeden voor de ondernemingen die met de levering van deze dienst zijn belast, en
- door anderzijds in het algemeen en op basis van de berekening van de nettokosten van de aanbieder van de universele dienst die voorheen de enige aanbieder van deze dienst was, vast te stellen dat alle ondernemingen die voortaan deze dienst moeten leveren, hierdoor daadwerkelijk een onredelijke last moeten dragen, zonder naast de nettokosten die de levering van de universele dienst voor elke betrokken operator meebrengt, alle eigen kenmerken van deze operator, zoals het niveau van zijn uitrusting of zijn economische en financiële situatie, specifiek te hebben onderzocht.

[...] ».

B.9. In de motivering van zijn arrest in de zaak C-389/08 van 6 oktober 2010 heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie gesteld :

« 44. Indien de nationale regelgevende instantie vaststelt dat aan een of meer ondernemingen die zijn aangewezen om de universele dienst te leveren een onredelijke last wordt opgelegd, en deze onderneming of ondernemingen verzoeken om hiervoor te worden vergoed, dient de lidstaat overeenkomstig artikel 13, lid 1, sub a, van richtlijn 2002/22 de daartoe noodzakelijke mechanismen in te voeren. Uit deze bepaling volgt bovendien dat deze compensatie in verhouding moet staan tot de nettokosten zoals deze op basis van artikel 12 van deze richtlijn zijn berekend.

45. Uit een en ander volgt dat de lidstaten niet zonder de uit richtlijn 2002/22 voortvloeiende verplichtingen te schenden kunnen vaststellen dat de levering van de universele dienst daadwerkelijk een vergoedbare onredelijke last vormt, zonder de nettokosten te hebben berekend die deze last meebrengt voor elke onderneming die deze dienst dient te leveren, en zonder te hebben beoordeeld of deze kosten een onredelijke last voor deze onderneming vormen. Zij kunnen evenmin een vergoedingsregeling vaststellen waarin deze vergoeding niet in verhouding zou staan tot deze nettokosten.

46. Uit artikel 74 van de wet van 13 juni 2005, zoals uitgelegd door de wet van 25 april 2007, blijkt dat de Belgische wetgever op basis van de overweging dat, voor zover bij de berekening van de nettokosten van de universele dienst rekening is gehouden met alle indirecte winst, met inbegrip van de immateriële winst die gehaald kan worden uit die prestatie, 'iedere deficitaire toestand die blijkt uit die berekening [...] een onredelijke last is', tot de conclusie is gekomen dat de levering van het sociale element van de universele dienst een onredelijke last vormt. Blijkens hetzelfde artikel 74 heeft deze wetgever bepaald dat indien blijkt dat het door de operator toegestane aantal tariefverminderingen hoger is dan het aantal tariefverminderingen dat beantwoordt aan zijn aandeel in de totale omzet op de markt van de openbare telefonie, deze operator ten bedrage van dit verschil een vergoeding zal ontvangen.

47. De Belgische wetgever heeft dit in 2005 geformuleerde standpunt over de onredelijkheid van de last die de verlening van sociale tarieven op grond van de universeledienstverplichting vormt, gebaseerd op een advies dat het Instituut in 2002 -uitgaande van ramingen voor het jaar 2003 – heeft uitgebracht over de kosten van de historische aanbieder, Belgacom NV.

48. Zoals blijkt uit de vaststelling in punt 36 van het onderhavige arrest, staat niets eraan in de weg dat een nationale regelgevende instantie op basis van gegevens zoals bovengenoemde van oordeel is dat de kosten voor het aanbieden van de universele dienst een onredelijke last 'kan' vormen in de zin van artikel 12 van richtlijn 2002/22, ook al zijn thans alle telecomoperatoren wettelijk verplicht om sociale tarieven aan te bieden.

49. Daarentegen voldoen de modaliteiten ter bepaling van de onredelijke last die recht geeft op compensatie, zoals deze zijn vastgesteld in een wet zoals die welke in het hoofdgeding aan de orde is, niet aan de vereisten van artikel 13 van richtlijn 2002/22.

50. In de eerste plaats verleent een nationale regelgevende instantie – zoals in het hoofdgeding de Belgische wetgever – immers, door ervan uit te gaan dat elke deficitaire situatie die uit de berekening van de nettokosten blijkt een 'onredelijke last' vormt, *a priori* een recht op compensatie aan operatoren voor wie de nettokosten die uit de op hen rustende universeledienstverplichtingen voortvloeien toch geen onredelijke last vormen, hoewel uit de overwegingen in punt 42 van het onderhavige arrest blijkt dat een deficitaire situatie weliswaar een last, maar niet noodzakelijkerwijs voor elke operator een onredelijke last vormt.

51. In de tweede plaats dienen voor de beoordeling van deze onredelijkheid van de last die is verbonden aan de levering van de universele dienst zowel de nettokosten van deze levering voor elke betrokken operator als alle eigen kenmerken van deze operator, zoals het niveau van zijn uitrusting, zijn economische en financiële situatie en zijn marktaandeel, specifiek te worden onderzocht, zoals blijkt uit de punten 40 en 42 van het onderhavige arrest. Uit geen van de aan het Hof overgelegde stukken blijkt evenwel dat de nationale wetgever *in casu* al deze kenmerken in aanmerking heeft genomen bij de vaststelling dat de levering van de universele dienst een onredelijke last vormt ».

Het Hof van Justitie heeft die motieven *mutatis mutandis* overgenomen in de punten 51 tot 59 van het arrest van 6 oktober 2010 in de zaak C-222/08.

B.10. Uit de motivering van de voormelde arresten van het Hof van Justitie vloeit voort dat de wetgever, door alle operatoren op dezelfde wijze te behandelen, zoals door de Ministerraad in zijn memories wordt gesteld en in de aanvullende memorie na de arresten van het Hof van Justitie wordt bevestigd en zoals eveneens nog uit de parlementaire voorbereiding blijkt (*Parl. St.*, Kamer, 2006-2007, DOC 51-2873/011, p. 3) en door vast te stellen dat de levering van de universele dienst daadwerkelijk voor allen een vergoedbare onredelijke last vormt, zonder de nettokosten te hebben berekend die deze last meebrengt voor elke

onderneming, artikel 13 van de Universeledienstrichtlijn heeft geschonden. Doordat de wetgever ter zake alle operatoren op dezelfde wijze behandelt, terwijl de artikelen 12 en 13 van de Universeledienstrichtlijn een gedifferentieerde behandeling van alle operatoren *in concreto* vereisen, heeft hij eveneens het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie dat wordt gewaarborgd door de artikelen 10 en 11 van de Grondwet geschonden. Dat beginsel verzet er zich immers tegen dat categorieën van personen die zich ten aanzien van de bestreden maatregel in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een redelijke verantwoordiging bestaat.

B.11. Het Hof dient bij die vaststelling niet meer na te gaan of de wetgever wel kan worden beschouwd als nationale regelgevende instantie die voldoet aan de voorwaarden inzake bevoegdheid, onafhankelijkheid, onpartijdigheid en transparantie en of tegen de besluiten die hij in het kader van die functie neemt, een effectief beroep kan worden ingesteld bij een lichaam van beroep dat onafhankelijk is van de betrokken partijen, zoals dit voortvloeit uit de richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Kaderrichtlijn) en uit de voormelde richtlijn 2002/22/EG.

B.12. Het eerste middel is gegrond.

B.13. Wegens hun onderlinge samenhang dienen alle bestreden bepalingen, namelijk de artikelen 173, 3° en 4°, 200, 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen (IV), te worden vernietigd.

Om die reden,

het Hof

- wijst de afstand van de nv « Scarlet Belgium » toe;
- vernietigt de artikelen 173, 3° en 4°, 200, 202 en 203 van de wet van 25 april 2007 houdende diverse bepalingen (IV).

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 27 januari 2011.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Bossuyt